

Lidé a víra

Původní víra, které se říká také víra Kvenů nebo Šamanismus, nebyla příliš organizovaná, stejně jako Kveni nebyli po dlouhá staletí jeden národ. Ceremoniáři Společenství by rádi věřili, že duchové Kvenů jsou už minulostí, ale nemohou být dále od pravdy. Část Kvenů nikdy Společenství nepřijala, uctívají své duchy jako se to dělalo po věky věků, a šamani mají stále stejnou moc a usmiňují lidi i přírodu.

Šamani jsou lidé se zvláštními schopnostmi, umí komunikovat s duchy, léčit lidi, nahlížet do budoucnosti a řešit spory. Nejsou to schopnosti čistě vrozené, většina šamanů si bere mladé učedníky a postupně je zaučuje do tajů svého řemesla. Slovo „šaman“ se používá dvěma způsoby, jednak jako osoba s šamanskými schopnostmi a vlohami, druhak jako osoba na pozici šamana. Většina osad a kmenů má jednoho šamana, kterého si drží v nesmírné úctě. Někde je zvykem, že šaman a hlava vládnoucí rodiny jsou jedna a ta samá osoba, někde to musí být blízcí příbuzní, jinde mají své pravomoce striktně rozděleny a téměř nepřijdou do kontaktu. Jak je u Kvenů zvykem, šamanem se mohou stát jak muži, tak ženy.

Důležité je zmínit, že původní víra neznamena uctívání temných bohů. Byly doby, kdy většina Kvenů uctívala temné bohy, ale nebylo z jejich vůle, bylo to pro přežití a protože jim nezbývala jiná cesta. Už dávno byli temní bohové i jejich přísluhovači vytlačeni do ústraní. A to jak Kveny věrnými původní víře, tak jižany vyznávajícími víru ve Společenství. Proto se církev Společenství rozmohla a Kven se přidal k ostatním zemím Themis, kde je král korunován ceremoniářem.

I ve městech, kde církev Společenství, zdá se, převládá, víra Kvenů nezmizela. Někteří duchové se stali učiteli, někteří démony, jiní zase splynuli s už zažitými učiteli. A mnoho zvyků a tradic přetrvává. Jen málo Kvenů se zcela odtrhlo od svých kořenů.

Fungování světa

Duchové nejsou nějaké éterické bytosti ze vzdálené sféry. Duchové jsou tady a Kveni je vidí každý den. Lidé mají duši, zvířata mají duši, stromy a řeky mají duši, a mnoho z nich je velmi silných a ovlivňují běh světa. Šamani jsou prostředníky mezi běžnými lidmi a duchy, ale každý Kven děkuje duchům, když mu něco poskytnou.

Pokud jde o stvoření světa, není jedna jednotná legenda, ale všechny obsahují jakousi primordiální sílu, která stvořila svět, ale dále se v mytologii příliš nevyskytuje. Ten kdo svět udržuje jsou jeho obyvatelé, duchové, šamani a hrdinové.

Důležitou roli také hraje proměnlivost světa. V rámci roku se střídá léto a zima. V rámci života se střídá dětství, dospělost a stáří. Zima je pro Kveny statickým obdobím, zůstávají ve vesnicích, není možné se vydávat příliš daleko na lov nebo na dřevo. Všechny dary přírody musí být přichystány včas, další nebudou až do jara. Naopak je čas sezení u ohně a výroby, tkaní, kožedělnictví, kovařiny, proto je zima bohatá na lidmi vytvořené věci a

chudá na dary přírody. S tímto domácím obdobím jsou blíže spřízněné děti, ženy v očekávání a starci.

Léto je období Cesty*. Je možné volně jít, příroda je v plné síle a dává maso, ovoce, obilí, byliny a mladé dřevo. Na Cestě, pod širým nebem je čas žen a mužů v plné síle.

Přechody mezi zimou a létem jsou nejdůležitějšími svátky Kvenů, nemají pevné datum, správný čas poznají šamani podle letu ptáků, větru a pohybu hvězd. Začátek zimy je spojen porážením sobů, přípravou masa a kůží. Začátek léta je spojen s opouštěním zimních osad a obchodem na Cestu na sever. V této době probíhá také nejdůležitější přechodový rituál, zkouška dospělosti.

Zkoušky dospělosti se mohou výrazně lišit podle rodiny, ale mladý člověk mezi třináctým a sedmnáctým rokem musí splnit tradicí daný úkol, dívky i chlapci plní obdobné úkoly. Dva nejčastější úkoly jsou přežít daný počet dní v lese sám s holýma rukama, a nebo bez pomoci vystopovat a ulovit dané zvíře. Vhodný věk i přesné znění úkolu určuje šaman za pomoci rodičů, tak aby zkoušený prokázal své schopnosti i odvahu. Pokud dítě zkoušku nesplní, nestává se dospělým, ale může to zkusit znovu za rok a mezitím trénovat. Pokud dítě uspěje, stává se mužem nebo ženou, celá rodina slaví. Nyní už se moc často nestává, že by dítě při zkoušce zemřelo, ale mnoho starších Kvenů si pamatuje vrstevníka, který zkoušku nepřežil.

*Cesta je název pro putování se stádem, v létě potřebují sobi travnatou severní step, v zimě je nutné se stáhnout na jih, k jezerům na hranicích se Sící, kde není mráz tak krutý.

Nejvýraznější duchové

Duchů jsou tisíce, ale ti jsou nejčastěji vzýváni šamany. Dále jsou důležití duchové předků, ale ti jsou velmi osobní.

Liška

Má blízko k magii i léčitelství. Zná mnoho tajemství světa, magii i minulost. Nejmocnější šamani jsou prý doprovázeni liškou. Je zakázáno lišky lovit, kdo zabije lišku, bude na něj přivolána kletba. Ve velké úctě je mají šamani, nalezená kost lišky má velkou sílu a je vhodná do kouzel a amuletů.

V příbězích jsou lišky často žádány o pomoc nebo radu, ale obvykle poskytnou něco jiného, než, co by hrdina chtěl. Někdy člověku dají, to co potřebuje, aniž by to věděl, někdy mu zajistí zážitek, ze kterého se poučí a jindy ho prostě potrestá. Je potřeba si rozmyslet o co lišku žádáte.

Spatření bílé nebo černé lišky je obvykle magické znamení.

Strom

Nejmagičtější stromy jsou duby a borovice, ale všechny stromy mají duši, a čím jsou starší, tím více si toho pamatují. Celý svůj život, sledují své okolí a jsou ochotné se podělit o to, co viděly. Jindy se mohou podělit o názor, protože vidí svět doslova z vyšší perspektivy.

Značí dlouhověkost, stabilitu, neměnnost. Dřevo z obzvlášť důležitých stromů může mít magickou sílu. Tyto stromy se nekácí, ale šaman jim může čas od času uříznout pár větví.

Vesi

Řeky, potoky a mokřady jsou sídlem ducha vody, Vesiho. Dává životodárnou sílu, dává lidem i zvířatům napít ze svého srdce. Ale pokud ho rozhněváte, může utopit, podemlít břeh a šířit nemoci a komáry. Způsob, jak si ho držet v dobrém rozpoložení, je udržovat vodu čistou a neomezovat ji. Pak přijde déšť zalvat pastviny a ne ničit stany a střechy.

Vesi je také přirozeným protikladem temného učitele Ruohtta, ten může přijít až pokud voda zamrzne až na dno.

Svišť

Přestože jsou svišti často loveni, jsou jejich duše důležité. Je nutné jim při přípravě masa důkladně poděkovat a kosti důkladně pohřbít, obvykle zakopání doprovázené s písní od šamana stačí, ale je možné provést důkladnější pohřební rituál.

Svišti značí hojnost a přízeň přírody. Také je důležitá jejich schopnost spolupráce, jeden svišť je malé zvíře, ale celá sviští rodina dokáže vykopat obrovské tunely a přemístit hromady zeminy. Navíc se jeden o druhého starají a jsou věrní rodině.

Orel

Jako mocný lovec, je často označován za krále zvířat. Zároveň ví mnoho o budoucnosti i minulosti, díky jeho vztahu s nebem. Jeho největšími přednostmi jsou trpělivost a hrdost. Dokáže celé hodiny kroužit, dokud neuvidí ten pravý moment, kdy zaútočit. Zároveň je hrdý, nemá strach ani z lidí, ani z vlků, ani z medvědů.

Menninkäinen

Celé léto a podzim roznáší po lesech i pláních ovoce, borůvky, brusinky, maliny, ostružiny ale i jedovaté bobule. Baví se mícháním jedlých a jedovatých bobulí, je potřeba mu projevovat vděčnost, protože bez něj by nebylo ovoce, a zároveň si ho předcházet, nebo se otrávíte.

Často straší děti nebo ženy, když samy sbírají bobule, srazí je do potoka, něco jim ukradne nebo je prostě vyděsí.

Pes

Je vzorem správného muže a mužné síly. Chrání svůj dům a svou rodinu před nebezpečím, je loajální, nebojí se vrhnout se i na medvěda, pokud je jeho rodina ohrožena. Je vytrvalý na lovu a bdělý při hlídání stáda.

Jeho jménem jsou často zaštitěny krevní msty.

Lunotar

Pokud je vidět, má podobu mladé prostovlasé ženy. Poznává se podle toho, že je bosa a nevádí jí zima. I když není vidět, je zde a stará se o soby. Jejím nejdůležitějším úkolem je pomáhat na jaře při porodu telat. Dokáže uklidnit vyděšenou matku a pomoci malému ven, pak hlídá aby měla matka dost mléka. Podobně může pomoci i lidským matkám, často se jí obětuje v posledních týdnech těhotenství a po porodu, a to i pokud matka nebo dítě zemřely, protože i tak dělala co jen mohla. Vzhledem k tomu, že je spojená se zimou, nikdy se jí neobětuje jídlo, vždy řemeslné výrobky, hřebeny, sošky, stuhy, šperky, s příchodem vlivů z jihu čím dál tím častěji zlaté mince.

V příbězích se často ujímá sirotků. Důležitým symbolem jsou sobí parohy, často se věší nad dveře domu, kde je těhotná žena nebo novorozenec, šamani je používají v rituálech při obětování. Zároveň je s ní spojováno oživení přírody po zimě a všechna mláďátka.

Duch ohně

Má podobu živoucího uhlíku. V příbězích často provází hrdiny a poutníky divočinou, nesen v dutém dřevě nebo suchém mechu. Je to dobrý rádce, často otvírá cestu k ostatním duchům. Zároveň také očišťuje od temných vlivů, od nemocí, od strachu, nelepší je na to sauna, tam se může člověk přes horkou páru přímo dotknout a pomoci. Je však potřeba mít se na pozoru, chvilka neopatrnosti, jedna hamižná myšlenka na jeho straně a pohltí cokoliv.

Další prvky původního náboženství, které nejsou duchové.

Nebe

Kvenci vidí nebe jako zrcadlo světa, slunce, měsíc, hvězdy, mraky, barva oblohy, vše je reakce na něco, co se děje tady dole a šamani umí tato znamení vykládat. Je možné zjistit, který duch je rozhněvaný nebo jaké síly jsou v nerovnováze. Zároveň je možné podobnými způsoby hádat minulost a budoucnost.

Kult Velryby

Na pobřeží žijí muži zasvěcení do lovu velryb, nemají ženy a děti, nové adepty jim posílají šamani z celého Kvenu, ale oni přijmou jen ty nejlepší. Ti pak až do konce života mlčí o tajích, které se tam naučili. Nejvíce toho vědí obchodníci, kteří s nimi směňují velrybí tuk, kosti a kostice. Vydávají se na moře v malých člunech bez plachet, tak tak pro šest mužů. Někdy přitáhnou na pobřeží celou velrybu a pak jí zužitkují do posledního kousíčku, někdy přivezou čluny plné surového velrybího tuku. A někdy se také nevrátí.

Velrybovina je nejmagičtější materiál, jaký může šaman použít, trochu velrybího tuku do masti zmnohonásobí její účinky, ochraný amulet z kostice odežene i nejtemnější běsy.